

Fordomme og
”snuptagsløsninger”
i socialpolitik og socialt arbejde

Morten Ejrnæs Aalborg Universitet

Disposition

1. Fordomme og myter om social arv eller modtagelse af kontanthjælp som forklaring på sociale problemer.
2. Det aktuelle skræmmekseksempel regeringens strategi mod parallelsamfund
3. Konsekvenser for socialpolitikken, det sociale arbejde og samfundsudviklingen
4. Social investering – en problematisk socialpolitisk strategi
5. Hvad ved vi, og hvad ved vi ikke
6. Forudsætninger og principper for socialpolitik og socialt arbejde

1. Fordomme og myter om social arv eller modtagelse af kontanthjælp som forklaring på sociale problemer.

'Kontanthjælpsforældre får kontanthjælpsbørn'

Overskrift på Tænk tanken Krakas Analyse 5/11 2012

Konklusioner:

- Der er et tydeligt element af social arv i kontanthjælpen. Omkring 40 pct. af de unge kontanthjælpsmodtagere 18 og 24 år har forældre, som også selv har modtaget kontanthjælp. Der er fire gange så mange som hos de unge, der ikke er på kontanthjælp.
- Andelen er særligt høj blandt indvandrere og efterkommere. I denne gruppe af kontanthjælpsmodtagere, er det op mod 7 ud af 10, hvis forældre som også selv har modtaget ydelsen.
- [http://www.kraka.org/sites/default/files/public/analyse - kontanthjaelpsforaeldre faar kontanthjaelpsboern_0.pdf](http://www.kraka.org/sites/default/files/public/analyse_-_kontanthjaelpsforaeldre_faar_kontanthjaelpsboern_0.pdf)

Avisomtale: Berlingske 04.11.12 med interview med forsker og ekspert på området:

- Tallene bekræfter det, som forskningen har vist i årtier: At den sociale arv er mest massiv i toppen og i bunden af samfundet, hvor den sociale mobilitet er så godt som fraværende.
- <https://www.berlingske.dk/samfund/boern-arver-kontanthjaelp-fra-foraeldrene-2>

Mine beregninger på baggrund af de samme registeroplysninger viser:

- 21 % af unge med forældre, der har været på kontanthjælp kommer selv til at modtage kontanthjælp

Overskrift, der understøtter myten

Avisen.DK 26. feb. 2013

- **Unge bliver født til kontanthjælp**
 - Kommer du fra et hjem med problemer er chancen for at havne på kontanthjælp stor, viser ny kortlægning af unge kontanthjælpsmodtagere
 - Kontanthjælp går i arv, viser stor kortlægning af 51.000 unge

Tablet med realitet fra samme undersøgelse, der demonterer myten om social arv

Analysen fra AE-rådet, som overskriften i Avisen.dk bygger på

Tabel 1. Andel 18-29-årige, der modtager kontanthjælp opdelt efter opvækstvilkår som 15-årig.

	Nej (1)	Ja (2)	I alt	Risikoforhold (2)/(1)
		Pct.		
Mor eller far modtog kontanthjælp eller førtidspension	5,3	14,7	6,3	2,8
Boede ikke hos både mor og far som 15-årig	4,2	10,8	6,3	2,6
Forældre har ingen uddannelse	4,4	14,6	6,3	3,3
Forældre har en indkomst blandt de 20 pct. laveste	4,5	14,3	6,3	3,2

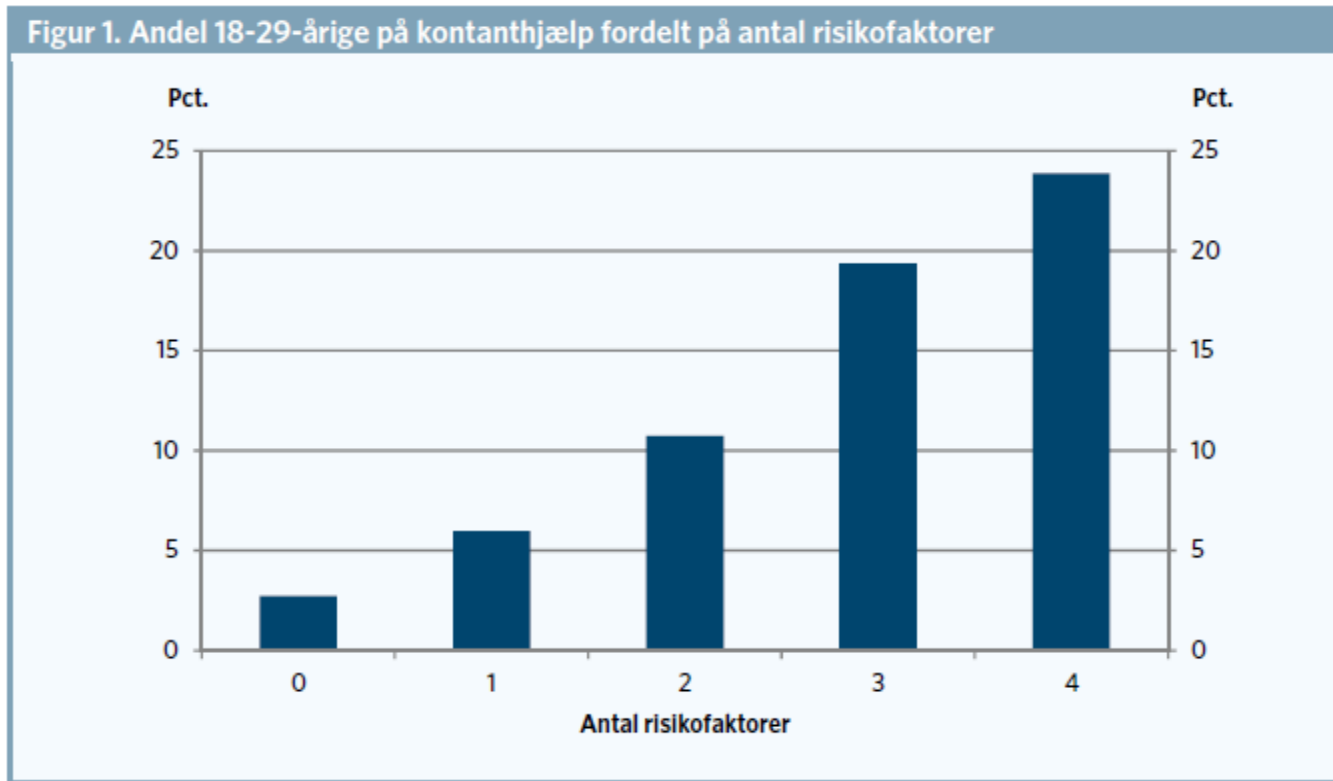
Anm: Personer, der ikke boede i Danmark som 15-årige, er ikke medtaget, men indgår i kolonnen "I alt".

Kilde: AE på baggrund af DREAM og Danmarks Statistiks registre.

Kilde: Baadsgaard, Mikkel: Hver 5. ung med svag hjemmebaggrund er på kontanthjælp, AE-rådets analyse 26.02.2013

http://www.ae.dk/files/AE_hver-5-ung-med-svag-hjemmebaggrund-er-paa-kontanthjaelp.pdf

Tabellen fra AE-rådets analyse med realitet, der demonterer myten om sociale problemer som konsekvens af en ophobning af risikofaktorer

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Kilde: Baadsgaard, Mikkel: Hver 5. ung med svag hjemmebaggrund er på kontanthjælp, AE-rådets analyse 26.02.2013
http://www.ae.dk/files/AE_hver-5-ung-med-svag-hjemmebaggrund-er-paa-kontanthjaelp.pdf

2. Det aktuelle skræmmeksempel regeringens parallelsamfundsredegørelse og strategi mod parallelsamfund

Parallelsamfundsredegørelse (2019).

- Derfor er det umuligt at komme med et præcist, statistisk bud på, hvor mange personer med ikke-vestlig baggrund der reelt lever i parallelsamfund i Danmark (s.37).
- Det centrale skøn i analysen viser, at der er ca. 76.400 personer, som skønnes at være i risiko for at leve i parallelsamfund i 2015 (s.38).
- Personer, som er i risiko for at leve i parallelsamfund, bor i høj grad i et alment boligområde, hvor mindst 25 pct. af beboerne har ikke-vestlig oprindelse. Det gælder for 67.200 personer.” s. 44).

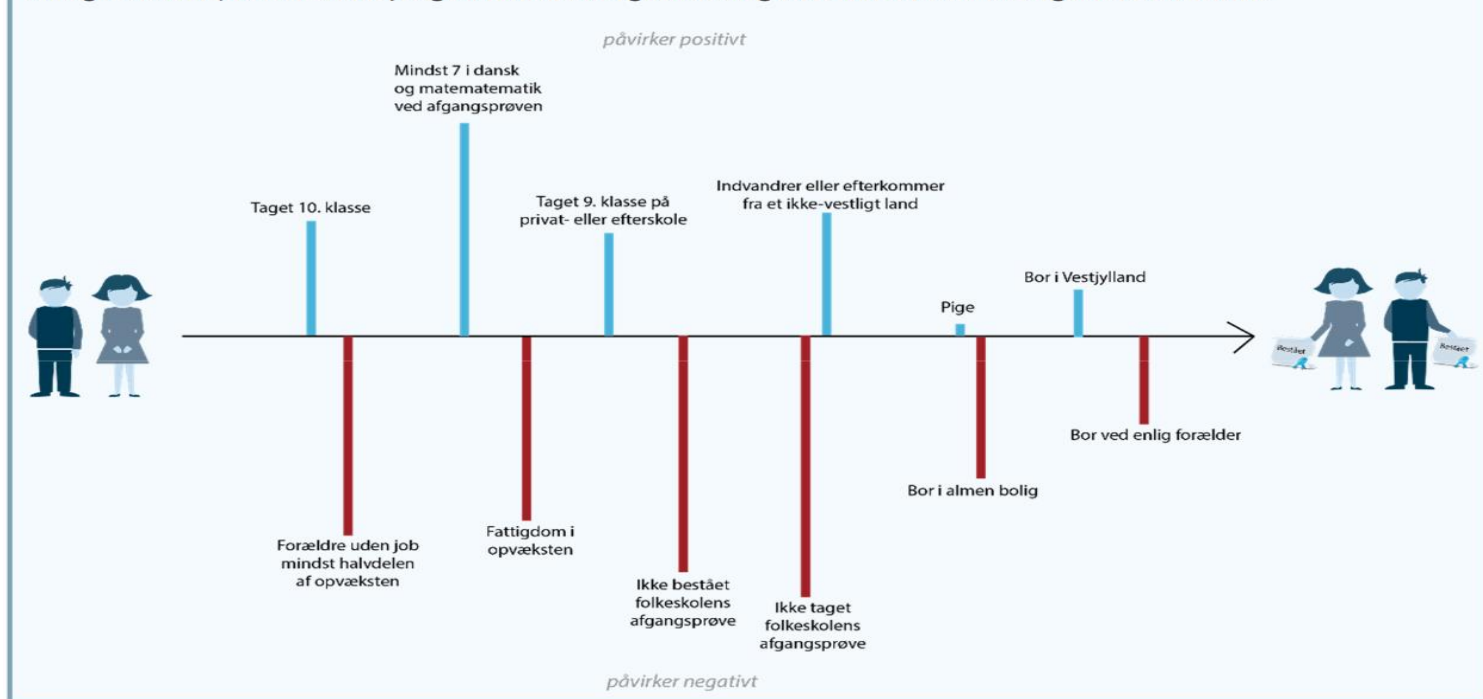
Løkke-citater om parallelsamfund

- »bryde betonen op og rive bygninger ned« i socialt belastede »ghettoområder«:
- »Der er brug for en langt mere præcis indsats. Hvor vi ikke generer samtlige danskere i hele Danmark. Men sætter ind de steder, hvor problemerne er størst. Og kun der,« siger statsministeren og fortsætter:
- »Vi skal sætte et nyt mål om at afvikle ghettoerne helt. «(JP 1/1 2018)
- »Integration handler ikke om farve eller religion, men det handler om holdninger. Det handler om at vælge Danmark til. Derfor sætter vi ind der, hvor Danmark er blevet valgt fra, siger statsministeren« (JP 18/3 2019)
- Konklusion: Regeringen gør etnicitet til problemet ("ghetto" og "ikke danske holdninger") og lover indsatser, der ikke generer danskere.
- Resultat: Etniske minoriteter i de såkaldte ghettoer dobbeltstigmatiseres og diskrimineres med særlovgivning

AE-rådets analyse

Figur 5. Udvalgte forhold, der påvirker chancen for at blive mønsterbryder

Mange faktorer påvirker sandsynligheden for, at unge med ufaglærte forældre får en ungdomsuddannelse

Dahlskov og Blicher (2017): Fattigdom og forældres jobsituation har stor betydning for børns chancer

Konklusion:

At komme fra en familie med ikke vestlig baggrund er en beskyttelsesfaktor. Indvandrer eller efterkommer fra ikke-vestligt land viser sig at være den beskyttelsesfaktor, der i analysen betyder næstmest

Etnisk minoritetsbaggrund

Risikofaktor eller beskyttelsesfaktor

- Etnisk minoritetsbaggrund er en beskyttelsesfaktor, når man har forældre uden ungdomsuddannelse
- Opvækst i socialt belastet boligområde ikke nogen betydningsfuld risikofaktor

Generel konklusion:

En risikofaktor kan i nogle kontekster være en beskyttelsesfaktor

Social arv, ghettoopvækst, religion og andre "enfaktorforklaringer" på komplekse sociale problemer er skadelige for socialpolitikken og det sociale arbejde

To rapporter, der på anden måde tydeliggør, hvad problemet er i de udsatte boligområder

Vives rapport. BOLIGSOCIALE INDSATSER TIL SMÅBØRNSFAMILIER I UDSATTE BOLIGOMRÅDER (2018)

Sammenlignet med ikke-vestlige beboere, er der flere etnisk danske mødre og fædre, som har været i misbrugsbehandling, behandling for psykisk sygdom og fået en dom for kriminalitet. (s.9)

Rockwoolfonden:

- Starthjælpen virker (2007)
- Starthjælpen gør flygtninge til Danmarks fattigste (2019)
 - Dårligere skoleresultater for børnene
 - Øget kriminalitet for både børn og voksne

4. Social investering – en problematisk socialpolitisk strategi

- Ideen om at vi kan investere i tidlige indsats over for de mest udsatte børn (Parallelsamfunds-strategien).
- Forudsætninger for social investeringspolitik:
 - Det skal kunne betale sig
 - Vi skal kunne udpege en højrisikogruppe, der har en virkelig høj absolut risiko
- Konsekvenser:
 - At sociale indsatser opfattes som investeringer, der skal kunne betale sig og give profit.
 - Stigmatiseringen af
 - Børn som potentielle sociale tabere
 - Forældrene som uansvarlige
 - Individualisering af problemerne
 - Strukturelle forholds betydning nedtones
 - Fattigdom
 - Mangel på uddannelse
 - Geografi (landsdel eller boligkvarter)

Og så er det

slut

slut

slut

slut

Litteratur

- Berlingske Tidende 04.11. 2019: **Børn arver kontanthjælp fra forældrene**
- <https://www.berlingske.dk/samfund/boern-arver-kontanthjaelp-fra-foraeldrene-2>
- Christensen, Gunvor , Vibeke Jakobsen, Morten Holm Enemark, Hanne Nielsen, Line Mehlsen, Cecilie Lykke Stabell, Christopher Dehn Søgaard & Louise Glerup Aner (2018):BOLIGSOCIALE INDSATSER TIL SMÅBØRNSFAMILIER I UDSATTE BOLIGOMRÅDER
- https://pure.vive.dk/ws/files/2293350/100080_LBFboligsocial_WEB.pdf
- Dahlskov og Blicher 20117 "Forældres fattigdom har stor betydning for børns chancer"
- https://www.ae.dk/sites/www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_fattigdom-og-foraeldres-jobsituation-har-stor-betydning-for-borns-chancer.pdf
- Dustmann, Christian , Lars Højsgaard Andersen og Rasmus Landersø (2019): LOWERING WELFARE BENEFITS: INTENDED AND UNINTENDED CONSEQUENCES FOR MIGRANTS AND THEIR FAMILIES
- Ejrnæs, Morten (2019): *Det ved vi om fattigdom, ulighed og sociale problemer*, Dafolo
- Ejrnæs, Morten (2015a): Risiko, risikofaktorer og resiliens I: (Erlandsen, T., Rosendal, N., Langager, S. og Petersen, E. (red.): *Udsatte børn og unge*, Hans Reitzels Forlag, Latvia (s. 47-58).
- Ejrnæs, Morten (2015b): Evidensbaseret socialt arbejde. I: *Cepra-Striben*, Vol. 17, 04., s. 6-11.
- Ejrnæs, Morten (2012): "Kraka stempler forældre på kontanthjælp" *Politiken*
- Ejrnæs, M.(2010): *Det ved vi om social arv*, Det ved vi om-serien, Dafolo
- Ejrnæs, Morten (2008) Teori og empati: faglighed i relationsprofessionerne Hvid, M. og Pringle, K: *At Forstå Det Sociale*. Akademisk Forlag, 127-157.
- Ejrnæs, Morten, Gabrielsen, Gorm og Nørrung (2007), Per: *Social opdrift – social arv*, 2. udgave, Akademisk Forlag
- Krakas Analyse 5/12 2012 'Kontanthjælpsforældre får kontanthjælpsbørn'
- http://www.kraka.org/sites/default/files/public/analyse_-_kontanthjaelpsforaeldre_faar_kontanthjaelpsboern_0.pdf
- Ejrnæs, M.(2019): *Det ved vi om fattigdom, ulighed og sociale problemer*, Lp-serien, Dafolo
- Ejrnæs, Morten (2008).: Pædagoger, forskere og diskursen om social arv. I: *Tidsskrift for Socialpædagogik*. 2008 ; nr. 21, juni. Vejlø Print: s. 6-13
- Ejrnæs, Morten, Gabrielsen, Gorm og Nørrung 2007, Per: *Social opdrift – social arv*, 2. udgave, Akademisk Forlag
- Ejrnæs, Morten og Merete Monrad (2012): *Vignetmetoden som sociologisk undersøgelsesmetode og faglig udviklingsmodel*, Akademisk Forlag, København
- Ejrnæs, Morten: Teori og empati – faglighed i relationsprofessionerne I: Jacobsen, M.H. og Keith, P. *At forstå det sociale – sociologi og socialt arbejde*, Akademisk Forlag 2008.
- Ejrnæs, Morten: Teori og empati – faglighed i relationsprofessionerne I: Jacobsen, M.H. og Keith, P. *At forstå det sociale – sociologi og socialt arbejde*, Akademisk Forlag 2008.
- Jyllandsposten 18.03.2019
- <https://jyllands-posten.dk/politik/ECE11259997/loekke-opfordrer-til-haardt-arbejde-for-at-goere-danmark-ghettofri/>
- Jyllandsposten 01.01.2018
- <https://jyllands-posten.dk/indland/ECE10161455/loekke-varsler-igen-igen-opgoer-med-parallelsamfund/>
- **STARTHJÆLPEN VIRKER, Rockwoolfonden 2007**
- <https://www.rockwoolfonden.dk/app/uploads/2016/02/Nyhedsbrev-april-2007.pdf>
- **Starthjælp gør flygtninge til Danmarks fattigste**, ARTIKEL BY **ROCKWOOL FONDENS FORSKNINGSENHED**
- https://www.rockwoolfonden.dk/app/uploads/2019/03/RFF-NYT-Marts-2019_Starthj%C3%A6lp-g%C3%B8r-flygtninge-til-Danmarks-fattigste.pdf
- Økonomi- og Indenrigsministeriet (2019): Redegørelse om parallelsamfund 2019
- https://oim.dk/media/22252/redegoerelse-om-parallelsamfund_web.pdf